

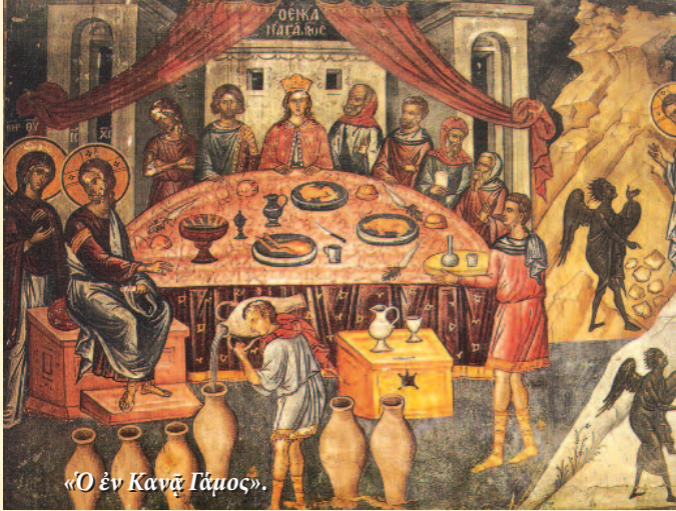
**ΓΑΜΟΣ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ -
ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ - ΠΑΙΔΙΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΣΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ**

Πρωτοπρ. Γεωργίου Χρ. Εύθυμιου
Ἐπικούρου Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Ε.Κ.Π.Α.

Ἄντι προλόγου

Διανύουμε τὴν περίοδον τῆς «Νέας Ἐποχῆς», κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπιχειρεῖται καὶ πάλιν ἡ ἐπιβολὴ μιᾶς νέας «Παγκοσμιοποιήσεως», ἡ ὁποία, ἀγνοοῦσα ἢ καὶ περιφρονοῦσα τὸν Τριαδικὸν Θεὸν καὶ τὸν «κατ' εἰκόνα» Αὐτοῦ πλασθέντα ἄνθρωπον, προκαλεῖ σύγχυσιν, ἀμφισβήτησιν τῶν πάντων καὶ προφανῆ παρακμὴν καὶ σῆψιν ἀνθρώπων καὶ κοινοῶν.

Ὁ Γάμος καὶ ἡ Οἰκογένεια βάλλονται συστηματικῶς, συκοφαντοῦνται καὶ ὑπονομεύονται ποικιλοτρόπως. Νοσηρὲς καὶ διεστραμμένες ἀπομι-

μήσεις αὐτῶν (πορνεία, ἐκτὸς γάμου συμβίωσις, ὁμοφυλοφιλία, μοιχεία κ.ἄ.) προτείνονται καὶ διαφημίζονται ἀπ' ὅλα τὰ μέσα ἐπικοινωνίας ὡς ἐναλλακτικές, σύγχρονες μορφές σχέσεων μεταξύ τῶν ἀνθρώπων.

Ὅλα αὐτὰ τὰ σχήματα, ὡς ἀντίθετα πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, δηλαδή, ἐφάμαρτα, νοσηρά, παρὰ φύσιν, ἀσύμφορα πρὸς τὸν λόγον ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, ὀδηγοῦν μοιραίως, τοὺς ἐπιλέγοντας αὐτὰ ὡς τρόπον ζωῆς, εἰς ἀνισορροπία, ἀδιέξοδα καὶ ἀπέραντον δυστυχία, ὅπως μαρ-

τυρῆ ἢ βοῶσα πραγματικότης. Ἐπηρεάζουν, ὅμως, ἀρνητικῶς καὶ τὶς κοινωνίες τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ζοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, παράγοντα φαινόμενα, ὅπως ἡ ἐγκληματικότητα, ἡ ναρκομανία, ὁ ἀλκοολισμός, ἡ παιδικὴ πορνεία, ἡ σωματεμπορία καὶ τόσα ἄλλα, περὶ τῶν ὁποίων «*αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν*» (Ἐφεσ. 5, 12).

Ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολική, δηλαδὴ, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, τὸ Σῶμα τοῦ Ζῶντος Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι «*ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ*» (Ἰω. 14,6), «*χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας*» (Ἐβρ. 13,8), διδάσκει πρὸς ὅλους, παντοῦ καὶ πάντοτε, τὴν ἀποκεκαλυμμένην, ἄρα διαχρονικὴν καὶ ἀναλλοίωτον, διδασκαλίαν περὶ τοῦ Γάμου καὶ τῆς Οἰκογενείας καὶ τοὺς καλεῖ νὰ τὴν δοκιμάσουν, νὰ τὴν υἰοθετήσουν ὡς τρόπον ζωῆς καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόσουν θεοφιλῶς, διότι αὐτὴ, ὡς καλλιεργοῦσα τὴν εὐσέβειαν, «*πρὸς πάντα ὠφέλιμος ἐστὶν, ἐπαγγελίας ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης*» (Α' Τιμ. 4,8). Τὴν διδασκαλίαν αὐτὴν, δοκιμασμένην προσωπικῶς καὶ ἐφηρμοσμένην εἰς τὴν ποιμαντικὴν πράξιν, εἰς τὰ πλαίσια τοῦ μυστηρίου τῆς Μετανοίας-Ἐξομολογήσεως, ἐκθέτομεν κατωτέρω ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ.

1. Τὸ ἀγιογραφικὸν ὑπόβαθρον τοῦ Γάμου

Ὁ ἐν Τριάδι Θεός, ὑπὸ μόνης τῆς ἀγάπης κινούμενος καὶ ὑπὸ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης πιεζόμενος, ἐποίησεν «τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς» (Γεν. 1,27), διὰ νὰ τὸν καταστήσῃ κοινωνὸν τῆς μακαριότητός Του. Κατ' ἀρχὰς ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνδρα καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, περὶ τῆς ὁποίας «εἶπεν Ἀδάμ· τοῦτο νῦν ὅστουν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη» (Γεν. 2,23).

Εἰς τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως θεσμοθετεῖται ὁ γάμος μεταξὺ ἑνὸς ἀνδρός καὶ μιᾶς γυναικὸς ὡς ἔνωσις ὑπερβαίνουσα τὸν δεσμὸν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ: «Ἐνεκεν τούτου καταλήψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν» (Γεν. 2,24).

Τὴν διὰ τοῦ γάμου ἔνωσιν τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς γυναικὸς εὐλόγησεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὰ τῆς παρουσίας καὶ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ πρώτου θαύματος κατὰ τὴν ἐπὶ γῆς παρουσίαν Του εἰς τὸν Γάμον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας (Ἰω. 2,1-11).

Ὁ Γάμος εἶναι τὸ μυστήριον ἀγάπης μεταξὺ ἐνὸς ἀνδρὸς καὶ μιᾶς γυναικὸς καὶ παραλληλίζεται ὑπὸ τοῦ ἀπ. Παύλου πρὸς τὴν σχέσιν ἀγάπης μεταξὺ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας: «Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα» (Ἐφεσ. 5, 32-33). Διὰ τοῦ χωρίου αὐτοῦ ὁ Ἀπόστολος ὀρίζει, ἀφ' ἐνὸς μὲν, τὴν μέχρι θυσίας ἀγάπην τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναῖκα του, κατ' εἰκόνα τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ὁ ὁποῖος «ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾗ ἁγία καὶ ἄμωμος» (Ἐφεσ. 5, 26-27), ἀφ' ἐτέρου δέ, τὸν ἀντίστοιχον σεβασμὸν αὐτῆς πρὸς τὸν ἄνδρα της.

2. Ὁ Γάμος ἐκκλησιαστικὸν γεγονός

Ὁ Γάμος, ἔχων ὡς σκοπὸν τὸν ἁγιασμὸν τῶν συζύγων, ἀποτελεῖ ἐκκλησιαστικὸν γεγονός, ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία εἶναι Ἁγία καὶ μόνον ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς πραγματοποιεῖται ὁ ἁγιασμὸς τῶν πι-

στῶν. Ἐτσι, ἡ φυσικὴ ἔλξις μεταξὺ ἑνὸς ἀνδρὸς καὶ μιᾶς γυναικός, διὰ τῆς τελέσεως τοῦ μυστηρίου τοῦ Γάμου εὐλογεῖται καὶ ἀγιάζεται τῇ ἐπελεύσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος, «ἵνα ὁ γάμος ᾗ κατὰ Κύριον, καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν» (Ἐπιστ. ἁγ. Ἰγνατίου Ἀντιοχείας πρὸς τὸν ἁγ. Πολύκαρπον Σμύρνης, κείμενον τῶν ἀρχῶν τοῦ β' αἰῶνος, V', ΒΕΠΕΣ, τ. 2, σ. 284).

Εἰς τὴν ἰδίαν ἐπιστολὴν, ὁ ἁγ. Ἰγνάτιος συνιστᾷ ὡς ὑποχρεωτικὴν τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐλογίαν τοῦ γάμου διὰ τῶν ἐξῆς: «πρέπει τοῖς γαμοῦσι καὶ ταῖς γαμουμέναις, μετὰ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου τὴν ἔνωσιν ποιεῖσθαι, ἵνα ὁ γάμος ᾗ κατὰ Κύριον καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν· πάντα εἰς τιμὴν Θεοῦ γινέσθω» (σ. 283-284).

3. Τὸ μυστήριον θεμέλιος λίθος τοῦ Γάμου

Διὰ τῆς τελέσεως τοῦ μυστηρίου, ὅπου «παρὰ Θεοῦ ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνή» (Μικρὸν Εὐχολόγιον, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, 1984, σ. 103), τίθεται ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ οἰκοδομήματος τοῦ Γάμου. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, «ὁ τοῦ μυστικοῦ καὶ ἀχράντου γάμου ἱεουργὸς καὶ τοῦ σωματικοῦ νομοθέτης» (Μικρὸν Εὐχολόγιον, σ. 101) εἶναι ὁ θεμέλιος λίθος τῆς ζωῆς γενικώτερον καὶ τοῦ γάμου εἰδικώτερον,

καθὼς γράφει ὁ Ἄπ. Παῦλος: «*θεμέλιον ἄλλον οὐδεις δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός*» (Α' Κορ. 3,11). Ἐπὶ τοῦ θεμελίου αὐτοῦ, ἀποτελοῦντος ὄρον ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διὰ τὴν πραγμάτων τοῦ σκοποῦ τοῦ γάμου, καλοῦνται οἱ σύζυγοι νὰ ἐποικοδομοῦν συνειδητῶς καὶ ἐλευθέρως διὰ τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς τους, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἁγιασμοῦ αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων, τὰ ὁποῖα θὰ προέλθουν ἐκ τοῦ γάμου αὐτῶν. Περὶ τῆς ἐν λόγῳ συνεργίας τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἄπ. Παῦλος σημειώνει χαρακτηριστικῶς: «*εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται ἢ γὰρ ἡμέρα δηλώσει ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται ἢ καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ δοκιμάσει*» (Α' Κορ. 3,12-13).

4. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ κατὰ Χριστὸν Γάμου

Ὅπως εἰς τὴν προσωπικὴν του ζωὴν ὁ ἄνθρωπος ἐπιλέγη τὸ κατὰ Χριστὸν ἢ τὸ αὐτονόμως, δηλαδή, κατὰ κόσμον, ζῆν, ἔτσι καὶ εἰς τὴν περίπτω-

σιν τοῦ γάμου, τὸ ζεῦγος καλεῖται νὰ κάμη τὴν κρίσιμον αὐτὴν ἐπιλογὴν. Λέγοντες κατὰ Χριστὸν ζῆν, ἐννοοῦμεν τὴν ζωὴν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, τὴν ὁποίαν λόγῳ τε καὶ ἔργῳ μᾶς ἐφάνερωσεν ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἐννοοῦμεν τὸν αὐθεντικὸν τρόπον ζωῆς, τὸν ὁποῖον βιώνουν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, δηλαδὴ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τρόπον ζωῆς.

Θεμελιώδεις ἐκφράσεις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοῦ τρόπου ζωῆς τοῦ ζεύγους καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ εἶναι:

α) Ἡ ἐλευθέρα καὶ συνειδητὴ συμμετοχὴ αὐτῶν εἰς τὴν θείαν Λατρείαν, μὲ ἀποκορύφωμα τὴν κοινὴν συμμετοχὴν ὄλων εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν, μάλιστα τῆς Κυριακῆς.

β) Ἡ συμμετοχὴ αὐτῶν εἰς τὰ ἱερά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν ὁποίων πληροῦνται τῆς εἰδικῆς Χάριτος, τὴν ὁποίαν ἕκαστος παρέχει πρὸς σωτηρίαν.

γ) Ἡ ὑπαρξίς κοινοῦ πνευματικοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς διακριτικῆς ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀντιμετωπίσεως τῶν ἰδιαιτεροτήτων αὐτῶν θὰ δύναται νὰ ἐπιλύη τὰ προβλήματα καὶ νὰ συνεργῆ εἰς τὴν ἐναρμόνισιν τῆς ζωῆς αὐτῶν.

δ) Ἡ βίωσις τοῦ «καρποῦ τοῦ Πνεύματος», ὁ ὁποῖος «ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. 5,22), καθὼς καὶ τῶν συνεκτικῶν τοῦ γάμου ἀγιογραφικῶν προτροπῶν: «ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφεσ. 4,2), «ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε» (Γαλ. 6,2), «ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν» (Ῥωμ. 15, 1).

ε) Ἡ διὰ τῶν μορφῶν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ἀσκήσεως, δηλαδή, νηστείας, ἀγρυπνίας, προσευχῆς, μετανοιῶν, ἐλεημοσύνης κ.ἄ., ἀντιμετώπισις καὶ ἐξουδετέρωσις, συνεργούσης τῆς θείας Χάριτος, τῶν τριῶν ἐχθρῶν τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή, «τοῦ κόσμου, τῆς σαρκὸς (παλαιοῦ ἀνθρώπου) καὶ τοῦ Διαβόλου» (Διδαχὴ Α1, ἀγ. Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ). Ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν πρέπει νὰ γίνεται καθ' ὑπόδειξιν τοῦ πνευματικοῦ πατρός, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ προαναφερθέντος σκοποῦ.

στ) Ἡ συνειδητὴ συμμετοχὴ, μετὰ τὴν δέουσαν προετοιμασίαν, εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας, συμφώνως πρὸς τὴν προτροπὴν τοῦ ἀπ. Παύλου: «δοκιμαζέτω ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω» (Α' Κορ. 11,28). Ἡ συχνότης τῆς συμμετοχῆς ὀρίζε-

ται μετὰ διακρίσεως ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ πατρός, οὕτως ὥστε νὰ ἀποβαίνει «τοῖς μεταλαμβάνουσιν εἰς νῆψιν ψυχῆς, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς Βασιλείας οὐρανῶν πλήρωμα, εἰς παρρησίαν τὴν πρὸς σέ, μὴ εἰς κρῖμα ἢ εἰς κατάκριμα» (Εὐχὴ τῆς θείας Λειτουργίας).

ζ) Ἡ καθ'αυτὸ συζυγικὴ σχέσις, ὡς δῶρον Θεοῦ καὶ ψυχοσωματικὴ ἀλληλοπεριχώρησις αὐτῶν. Αὐτὴ πρέπει νὰ τυγχάνη τῆς προσοχῆς τοῦ ζεύγους, συμφώνως πρὸς τὴν προτροπὴν τοῦ ἀπ. Παύλου: «μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε...» (Α' Κορ. 7,5). Καὶ τοῦτο, διότι καὶ δι' αὐτῆς προάγεται ἡ ἀγάπη, ἡ ἐνότης, ἡ ὁμόνοια, ἡ ἄρμονία τοῦ ζεύγους καὶ βεβαίως δι' αὐτῆς, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, συντελεῖται τὸ μυστήριον τῆς τεκνογονίας.

5. Σχέσεις γονέων - παιδιῶν

Τὰ παιδιά εἰς τὴν οἰκογένειαν εἶναι δῶρον Θεοῦ, ὅπως τονίζεται εἰς τὰς εὐχὰς τῆς ἀκολουθίας τοῦ Γάμου: «Δὸς αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας ...» καὶ «χάρισαι αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας ...».

Συγχρόνως είναι αποτέλεσμα τῆς ἐλευθέρως συνεργίας τῶν συζύγων, οἱ ὅποιοι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γίνονται «συνδημιουργοὶ μὲ τὸν Θεό» (Γέρων Παΐσιος).

Κατὰ τὴν σταθερὰν καὶ ἀναλλοίωτον διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐξ ἄκρας συλλήψεως ἔχομεν τὴν ὑπαρξιν ἐνὸς νέου ἀνθρώπου, τοῦ τέκνου τῶν συζύγων. Τὸ γεγονός αὐτὸ συντελεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ ἀνάπτυξιν μεταξὺ ὄλων αὐτῶν σχέσεως μοναδικῆς, ἢ ὁποία ἔχει ἐξαιρετικὴν δυναμικὴν καὶ ἐπηρεάζει καταλυτικῶς τὴν ζωὴν τοῦ ζεύγους καὶ τοῦ τέκνου αὐτῶν.

Ἡ ζωὴ τῶν γονέων ἀλλάζει ριζικὰ ἐκ τῆς συλλήψεως τοῦ παιδιοῦ, καρποῦ εὐλογίας τοῦ Θεοῦ, ἐλευθερίας καὶ ἀγάπης. Ἡ μεταξὺ τῶν συζύγων ἀγάπη αὐξάνεται, ὁ δεσμὸς ἐνισχύεται καὶ ὁ ἀγὼν αὐτῶν διὰ τὴν Χάριτι Θεία «καλὴν ἀλλοίωσιν» ἐντείνεται, οὕτως ὥστε νὰ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἀνταποκριθοῦν κατὰ τὸν ἄριστον τρόπον εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ παιδιοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀγωγή, κατὰ τὸν Γέροντα Πορφύριον, «ἀρχίζει ἀπ' τὴν ὥρα τῆς συλλήψεως».

Ἔτσι, τίθενται οἱ βάσεις ὑγιοῦς σχέσεως μεταξὺ γονέων καὶ παιδιοῦ καὶ οἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν

ψυχοσωματικήν ἰσορροπίαν ὄλων, δεδομένου ὅτι ἡ σχέσις γονέων καὶ παιδιοῦ εἶναι ἀμοιβαία καὶ ἡ ὠφέλεια κοινή.

Τὰ ἴδια ἰσχύουν, βεβαίως, καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἔμβρυον ἀναπνέει καὶ τρέφεται μέσῳ τῆς μητέρας του, καθὼς καὶ αἰσθάνεται καὶ ἐπηρεάζεται ψυχικῶς ἀπὸ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν αὐτῆς. Ὁ Γέρων Παῖσιος λέγει σχετικῶς: «Ἄν ἡ μητέρα ποῦ κυοφορεῖ συγχύζεται καὶ στενοχωριέται, τὸ ἔμβρυο μέσα στὴν κοιλιά της ταραάζεται. Ἐνῶ, ὅταν ἡ μάνα προσεύχεται καὶ ζῆ πνευματικά, τὸ παιδάκι στὴν κοιλιά τῆς μάνας ἀγιάζεται. Γι' αὐτὸ ἡ γυναίκα, ὅταν εἶναι ἔγκυος, πρέπει νὰ λέη τὴν εὐχή, νὰ μελετᾷ λίγο ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο, νὰ ψάλλη, νὰ μὴν ἔχη ἄγχος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι νὰ προσέχουν νὰ μὴν τὴν στενοχωροῦν».

Ἡ σχέσις μεταξὺ γονέων καὶ παιδιοῦ καθίσταται πλέον αἰσθητὴ καὶ «χειροπιαστὴ» μετὰ τὸν τοκετόν, ὅταν ἡ μητέρα πρῶτον καὶ ὁ πατέρας ἐν συνεχείᾳ παίρνουν στὴν ἀγκαλιά τους τὸν καρπὸν τῆς ἀγάπης τους. Εἰς τὴν σφυρηλάτησιν τῆς υγιοῦς σχέσεως μεταξὺ γονέων καὶ παιδιοῦ, κατὰ τὴν πρῶτον βρεφικὴν ἡλικίαν, συμβάλλει τὰ μέγιστα

ή συνεχής διακριτική φροντίδα και μάλιστα ό θη-
λασμός τής μητέρας, ό όποίος θωρακίζει τό παιδί
μέ ψυχοσωματικά αντίσωματα, ή διά νά έκφρασθώ
μέ τά λόγια του Γέροντος Παΐσιου: «Μέ τόν θη-
λασμό τά παιδιά δέν θηλάζουν μόνο γάλα· θηλά-
ζουν και αγάπη, στοργή, παρηγοριά, ασφάλεια, και
άποκτοῦν ἔτσι δυνατό χαρακτήρα». Καταλυτική
εἶναι και ή στοργική και τρυφερή παρουσία του
πατέρα, ό όποίος έν συνεργασία μέ τήν μητέρα δη-
μιουργεῖ συνθήκες αγάπης, εἰρήνης, ασφαλείας,
ἄρα εὐτυχίας, διά τό παιδί.

Ἡ έν αγάπη και προσευχή συνεργασία τῶν γο-
νέων εἰς τήν ἀνατροφήν του παιδιοῦ ἀποτελεῖ
ὄρον έκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διά τήν ἰσόρροπον ψυ-
χοσωματικήν ἀνάπτυξιν και τήν εὐτυχίαν του παι-
διοῦ και τῶν γονέων αὐτοῦ. Ὁ Γέρον Πορφύριος
ὑπογραμμίζει σχετικῶς: «Τὸ παιδί θέλει κοντά του
ἀνθρώπους θερμῆς προσευχῆς... Ὅλα ἀπ' τήν προ-
σευχή, τή σιωπή και τήν αγάπη γίνονται... Τά φερ-
σίματα τῶν παιδιῶν ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τήν
κατάσταση τῶν γονέων... Ὅταν ή αγάπη σας θά
εἶναι μεταξύ σας και πρὸς τά παιδιά χριστιανική και
ἀγία, τότε δέν θά ἔχετε κανένα πρόβλημα. Ἡ ἀγιό-
τητα τῶν γονέων σώζει τά παιδιά». Καί τοῦτο, διότι

εἶναι κοινῶς ἀποδεκτόν, ὅτι τὸ παιδί, ἀνεξαρτήτως φύλου, χρειάζεται ἀπολύτως τὴν ἀγάπην, τὴν στοργήν, τὴν φροντίδα, τὸ παράδειγμα καὶ τὴν παρουσίαν, ὄχι μόνον τῆς μητέρας, ἀλλὰ καὶ τοῦ πατέρα, οὕτως ὥστε νὰ οἰκοδομήσῃ ὑγιῆ προσωπικότητα καὶ νὰ ἀναδειχθῇ εἰς ἄρτιον ἄνδρα καὶ ἀρτίαν γυναῖκα ἀντιστοιχῶς.

Ἐξ ἀντιθέτου, εἶναι πολὺ ἐπιβλαβὴς διὰ τὸν ψυχισμόν τῶν παιδιῶν ἡ κακὴ σχέσις μεταξὺ τῶν γονέων, ἡ πλήρης ἐντάσεων, διαπληκτισμῶν, ταραχῆς καὶ ἀντιπαλότητος. Λέγει σχετικῶς ὁ Γέρων Πορφύριος: «*Τὰ φερσίματα τῶν παιδιῶν ἔχουν ἄμεση σχέση μετὰ τὴν κατάστασιν τῶν γονέων. Ὅταν τὰ παιδιά πληγώνονται ἀπ' τὴν κακὴν μεταξὺ τῶν γονέων συμπεριφορά, χάνουν δυνάμεις καὶ διάθεσιν νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν πρόοδον. Κακοχτίζονται καὶ τὸ οἰκοδόμημα τῆς ψυχῆς τους κινδυνεύει ἀπὸ στιγμὴν εἰς στιγμὴν νὰ γκρεμισθῇ.*» Ἐξ ἴσου ἀρνητικὴ διὰ τὴν ψυχοσωματικὴν ἐξέλιξιν τοῦ παιδιοῦ εἶναι καὶ ἡ ἀπουσία τῶν γονέων ἀπὸ τὴν ζωὴν του, λόγῳ ἄλλων προτεραιοτήτων, μάλιστα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀνεξίτητος αὐτῶν. Ἡ τοιαύτη ἀπουσία δημιουργεῖ ἀνασφάλειαν καὶ τραύματα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ, τίς περισσότερες φορές

καθοριστικὰ διὰ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν του. Ὁ Γέρων Παῖσιος ἐπισημαίνει: «Σήμερα τὰ παιδιά δὲν χορταίνουν τὴν μητρικὴ ἀγάπη, ἀλλὰ οὔτε τὴν μητρικὴ τους γλῶσσα μαθαίνουν, γιατί ἡ μάνα λείπει ὅλη τὴν ἡμέρα στὴν δουλειὰ καὶ ἀφήνει τὰ παιδιά μὲ ξένες γυναῖκες... Ὅποιος δὲν ἔχει μιὰ μάνα, ἔχει ἓνα σωρὸ παραμάνες». Καὶ ἀλλοῦ: «Σήμερα τὰ παιδιά βλέπουν τοὺς γονεῖς τους γιὰ λίγο τὸ βράδυ καὶ δὲν χορταίνουν ἀγάπη», ἐνῶ, «Ἄν χορτάση στοργὴ καὶ ἀγάπη τὸ παιδί, ὅταν εἶναι μικρό, ὕστερα ἔχει δύναμη νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς».

Ἀποφασιστικῆς σημασίας εἶναι ἡ οὐσιαστικὴ παρουσία τῶν γονέων εἰς τὴν ζωὴν τοῦ παιδιοῦ τους κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν, ἡ ὁποία συμπίπτει μὲ τὴν φοίτησίν του εἰς τὰ σχολεῖα τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως. Κατ' αὐτὴν τὴν περίοδον γίνεται ἡ «ἔξοδος» τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ τὴν ἀγκαλιὰ τῶν γονέων του καὶ τὸ «ἄνοιγμα» αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον καὶ τὶς σχέσεις μὲ ἄλλους ἀνθρώπους –διδασκάλους, συμμαθητές– καὶ πολλὰ καὶ ποικίλα ἐπιδράσεις, εἰς τὶς ὁποῖες ὑπόκειται πλέον. Ἡ ἐν ἀγάπῃ παρουσία τῶν γονέων δίπλα εἰς τὸ παιδί τους καὶ ἡ ὑγιῆς ἐπικοινωνία μαζί του θὰ ἀποτελῇ τὸ ἀσφαλὲς φίλτρον, τὸ

ὁποῖον θὰ τὸ βοηθῆ νὰ προσλαμβάνη τὰ ὑγιῆ καὶ νὰ ἀπορρίπτῃ τὰ νοσηρὰ στοιχεῖα ἐκ τῶν ἐπιδράσεων αὐτῶν.

Ἐξαιρετικὴν σημασίαν ἔχει ἡ διακριτικὴ ἐν προσευχῇ παρουσία τῶν γονέων δίπλα εἰς τὸ παιδί τους, ἰδιαιτέρως κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, περίοδον μεγάλων σωματικῶν ἀλλαγῶν καὶ ψυχικῶν μεταπτώσεων ποικίλης ἐντάσεως. Ὁ ἔφηβος ἀπομακρύνεται, ἀμφισβητεῖ τὴν αὐθεντίαν τῶν γονέων καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ ψηλαφήσῃ προσωπικῶς ὅλα ὅσα τὸν ἀφοροῦν, δηλαδή, τὴν σχέσιν του μὲ τὸν Θεόν, τὸν ἑαυτὸν του, τοὺς γονεῖς του, τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, τὸ φῦλον του, τὸ ἄλλο φῦλον, τὴν κοινωνίαν, τὸν κόσμον. Ἐπειδὴ εὐρίσκεται ἐν τῷ γίγνεσθαι, εἶναι ἐν πολλοῖς ἀνώριμος, ἄστατος, ἐπαναστατημένος καὶ παρορμητικὸς, ὑπόκειται εἰς μεγάλες ἐπιδράσεις καὶ κινδύνους ἀπὸ συναναστροφές, Μ.Μ.Ε., διαδίκτυον καὶ λοιποὺς παράγοντες τοῦ κόσμου τούτου, ὁ ὁποῖος «ὄλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται» (Α' Ἰω. 5,19). Ἐπειδὴ, λοιπόν, «Χαλεπὸν ἢ νεότης, ὅτι εὐρίπιστον, εὐεξάπατητον, εὐόλισθον ...» κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, ἢ τυχὸν κακὴ σχέσις μεταξὺ τῶν γονέων, ἢ ἡ ἀπουσία αὐτῶν καὶ ἡ ἔλλειψις ἐπι-

κοινωνίας καὶ διαλόγου μετὰ τῶν ἐφήβων τέκνων τους, τὴν ὁποῖαν προσπαθοῦν νὰ ἀναπληρώσουν δι' ὑλικῶν παροχῶν, ὁδηγεῖ συνήθως εἰς μαθησιακὴν κατάρρευσιν, παραβατικὴν συμπεριφορὰν καὶ πάσης φύσεως τραυματικὲς ἐμπειρίες, διὰ τίς ὁποῖες θὰ θρηνοῦν ἐφ' ὄρου ζωῆς.

Ἡ ὑγιῆς σχέσις γονέων καὶ παιδιῶν ἔχει τὴν εἰδικὴν σημασίαν της καὶ κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ νέος ἀναζητεῖ τὸν δρόμον του, εὐρισκόμενος ἐνώπιον τῶν κρισίμων ἐπιλογῶν τῆς ζωῆς, δηλαδή, τῶν σπουδῶν, τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ γάμου. Ἡ ἐπικοινωνία γονέων καὶ τέκνου, τὸ καλόν τους παράδειγμα, ἡ προσευχὴ καὶ ὁ σεβασμὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ παιδιοῦ τους μαζὶ μὲ ὅλην τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ «*ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου*» (Ἐφεσ. 6,4), ἀποτελοῦν τίς ἄριστες προϋποθέσεις, οὕτως ὥστε, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, ὁ νέος νὰ ὁδηγηθῆ εἰς τίς ἄριστες ἐπιλογὰς πρὸς σωτηρίαν καὶ νὰ ἀποφύγη τὰ πολυδιαφημιζόμενα καταστροφικὰ μονοπάτια, τὰ ὁποῖα ὁδηγοῦν εἰς τὴν ἀπώλειαν, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ βωῶσα πραγματικότης.

6. Ἡ προετοιμασία διὰ τὸν κατὰ Χριστὸν Γάμον

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται εὐκόλως ἀντιληπτόν, ὅτι ὁ κατὰ Χριστὸν Γάμος εἶναι ὑπέροχος, συναρπαστικὸς καὶ συγχρόνως ἀπαιτητικὸς. Εἶναι ἄθλημα πρὸς ἁγιασμόν, τὸ ὁποῖον προϋποθέτει συζύγους προετοιμασμένους, συνειδητοποιημένους, ὠρίμους, ἔχοντας ἐπίγνωσιν τῆς ταυτότητός τους καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ Γάμου.

Ἡ προετοιμασία τοῦ ἀγοριοῦ καὶ τοῦ κοριτσιοῦ διὰ τὸν γάμον ἀρχίζει ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας καὶ ἀποτελεῖ βασικὴν παράμετρον τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» (Ἐφεσ. 6,4). Εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων συνεργάζονται ἀρμονικῶς οἱ σύζυγοι, ἔχοντες τὴν συμπάραστασιν τοῦ κοινοῦ πνευματικοῦ πατρὸς τῆς οἰκογενείας. Δι' αὐτῆς προετοιμάζονται ἄρτιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἀντιστοιχῶς.

Οἱ γονεῖς ἀποτελοῦν τὰ πρότυπα τῶν τέκνων τους. Ἐπομένως, ἡ ἀρμονικὴ συμβίωσις τῶν ἰδίων παρακινεῖ τὰ παιδιὰ νὰ ἐπιθυμήσουν καὶ νὰ ἐπιδιώξουν εὐλογημένην συζυγίαν καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν τους εἰς τὸ μέλλον.

Ἡ συμβολὴ τοῦ παραδείγματος τῶν γονέων εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς προσωπικότητος τῶν παιδιῶν εἶναι καταλυτικὴ. Ὁ γέρον Πορφύριος συνεβούλευε σχετικῶς: «Ἐσεῖς νὰ γίνετε ἅγιοι καὶ θὰ γίνουν καλὰ τὰ παιδιὰ σας».

Εἰδικώτερον, ἡ συνειδητὴ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ τῶν γονέων θὰ βοηθήσῃ τὰ παιδιὰ νὰ τὴν ἀκολουθήσουν ἀβιάστως, κατὰ μίμησιν καὶ ἐκ συνηθείας εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ ὡς ἐλευθέραν ἐπιλογὴν εἰς τὴν συνέχειαν.

Ἔτσι θὰ μάθουν νὰ ἐκκλησιάζωνται, νὰ ἐξομολογοῦνται, νὰ κοινωνοῦν Σώματος καὶ Αἵματος Χριστοῦ θεοφιλῶς, νὰ προσεύχωνται, νὰ νηστεύουν, νὰ ἐλεοῦν, νὰ ἀγαποῦν, νὰ συγχωροῦν, νὰ πιστεύουν, νὰ ἐλπίζουν, νὰ ἐγκρατεύωνται, νὰ προτάσσουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀντὶ τοῦ ἰδίου θελήματος εἰς ὅλες τὶς πτυχὰς τῆς ζωῆς τους (σπουδές, ἐργασία, γάμος κ.ἄ.).

Ἔτσι θὰ ἐτοιμαστοῦν οἱ ἄρτιες προσωπικότητες μὲ ἐπίγνωσιν τῆς ταυτότητός τους, οἱ ὁποῖες θὰ εἶναι ἔτοιμες διὰ τὸ ἄθλημα τοῦ γάμου πρὸς ἁγιασμόν.

Ἄντι ἐπιλόγου

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ νοσηρὰ σχήματα τοῦ κόσμου τούτου, τὰ ὅποια παράγουν ἀποτυχίαν, δυστυχίαν καὶ θάνατον, ἡ Ἐκκλησία προβάλλει σταθερῶς τὴν διαχρονικὴν καὶ ἀναλλοίωτον, ἀποκεκαλυμμένην διδασκαλίαν περὶ τοῦ Γάμου καὶ τῆς Οἰκογενείας, ὡς ὁδοῦ εὐτυχίας, ἀγιασμοῦ καὶ σωτηρίας. Δεικνύει δὲ τὰ ἀναρίθμητα πλήθη τῶν τέκνων τῆς, τὰ ὅποια ἐβίωσαν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Γάμῳ καὶ ἡγιάσθησαν, ὡς παράδειγμα πρὸς μίμησιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς κάθε ἐποχῆς, «ἵνα ἐπακολουθήσωσι τοῖς ἴχνεσιν αὐτῶν» (πρβλ. Α' Πετρ. 2,21).

